

Oost-Nederland wil rechtvaardiger verdeling cultuurgeld

Manifest pleit voor eigen cultuurfonds

Een rechtvaardiger verdeling van het rijks­geld voor cultuur. Dat willen Overijssel, Gelderland en de grote steden in deze provincies bereiken met een gezamenlijk cultuurmanifest. Onder andere de gedeputeerden Esmeijer en Buursink van Gelderland en Overijssel hebben dit manifest op woensdag 20 juni overhandigd aan minister Plasterk. Nu gaat ongeveer de helft van het rijks­geld naar Amsterdam; een groot deel naar de steden Den Haag, Rotterdam en Utrecht en de rest wordt verdeeld over het noorden, oosten en zuiden van Nederland.

Om dit te veranderen willen de initiatiefnemers onder meer een eigen cultuurfonds voor Oost-Nederland in het leven roepen. Via dit fonds willen zij opvallende initiatieven ondersteunen, talent stimuleren en grote festivals promoten.

“Een eigen fonds kan zorgen voor een sterke regionale invulling van het cultuurbeleid, iets wat vanuit Den Haag nu eenmaal moeilijker is”, aldus gedeputeerde Hans Esmeijer.

Met dit manifest presenteert Oost-Nederland een alternatief voor het advies van de Raad voor Cultuur, waarin gesproken wordt over een andere verdeling van het rijks­geld voor cultuur. Behalve de beide provincies hebben ook de steden Nijmegen, Arnhem, Apeldoorn, Zwolle, Hengelo en Enschede het cultuurmanifest ondertekend.

Via een eigen cultuurfonds voor Oost-Nederland willen de initiatiefnemers onder meer kleinere theater-initiatieven subsidiëren, werkplaatsen en productiehuis­sen, festivals en manifestaties, samenwerkende podia en bijzondere programma's en projecten op gebied van onder andere cultuur­historie, erfgoed en amateurkunst.

Het fonds krijgt bij voorkeur zowel publiek als privaat geld: rijk, provincie, gemeenten, maar ook bedrijven of private cultuurfonds­sen, zoals VSBfonds, Triodos Cultuurfonds.

Naast een eigen fonds hebben de provincies en gemeenten nog de nodige andere ambities voor de komende jaren. Zo willen zij een sterkere internationale aantrekkingskracht als regio én voor de afzonderlijke zes steden. Dat kan niet zonder een investering in de kwaliteit van de culturele infrastructuur. Hiervoor is ook nodig dat alle instellingen in het gebied met een belangrijke landelijke betekenis in aanmerking blijven komen voor rijkssubsidie. Als het aan de ondertekenaars ligt wordt de lijst van instellingen en groepen die rijkssubsidie krijgen, veel langer dan nu het geval is.

Om de culturele top te versterken, willen de partijen juist meer aandacht voor het middensegment. Van daaruit moeten de echte talenten door kunnen stromen.

Het cultuurbudget voor 2007 van Oost-Nederland bedraagt bijna 300 miljoen euro. Bovendien investeren de beide provincies en de zes gemeenten de komende 4 jaar nog eens ruim 350 miljoen euro in cultuur. Daarmee vormen zij een belangrijke stimulator van cultuur in de regio.

Noot voor de redactie: Voor meer informatie over dit persbericht kunt u tijdens kantooruren terecht bij afdeling Communicatie, Peter Droste, tel. (026) 359 90 25, e-mailadres: p.droste@prv.gelderland.nl.

Na kantooruren kunt u bellen met onze piketmedewerker, tel. (06) 50 27 30 53.

bijlage

Cultuurmanifest

O.N.L

2009-2012

07-388

**Cultuurmanifest O.NL
2009-2012
'Culturele kracht door
regionale verscheidenheid'**

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
telefoon bibliotheek 020-624 37 39
fax 020 - 638 52 39
e-mail bibliotheek@boekman.nl
internet www.boekman.nl

De uitleentermijn bedraagt 4 weken. Verlenging met 4 weken is mogelijk, tenzij de publicatie inmiddels is gereserveerd.

De uitleentermijn is verstreken op:

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel.: 6243739

--	--	--

Den Haag, 20 juni 2007

Geachte heer Plasterk,

De eerste 100 dagen van uw Ministerschap zitten er op. U bent het land in geweest voor werkbezoeken, maar de culturele agenda voor Oost-Nederland is daarbij nog niet besproken. Dat vinden wij jammer, maar wij gaan ervan uit dat u dit op korte termijn alsnog zal doen. In dat verband doen wij graag een voorzet.

Belangrijke constatering is dat cultuurgelden in Oost-Nederland voor 79% afkomstig zijn van gemeenten en provincies en 21% van het rijk. Het bestuurlijk zwaartepunt voor sturing van het cultuurbeleid ligt dan ook bij steden en regio's. Als convenantpartners willen wij daarom nadrukkelijk de lead nemen bij de ontwikkeling van het cultuurbeleid in ons landsdeel.

In dit Cultuurmanifest hebben wij onze ambities voor de komende jaren verwoord. Wij zullen tot 2012 gezamenlijk ruim 358 miljoen euro extra investeren in culturele voorzieningen in Oost-Nederland. Dat doen we vanuit de overtuiging dat deze voorzieningen van cruciale betekenis zijn voor de culturele ontwikkeling in onze regio. Tegelijkertijd wordt daarmee voldaan aan belangrijke randvoorwaarden voor het goed functioneren van het landelijk cultuurbestel als geheel.

Het manifest is bedoeld als een constructieve bijdrage aan het debat over de culturele agenda en de basisinfrastructuur zoals geadviseerd door de Raad voor Cultuur. Wij bieden u een nieuw arrangement aan, een regionale inkleuring van het Raadsadvies. Met deze insteek willen wij de cultuur in ons landsdeel op een nóg hoger plan brengen. Het nieuwe arrangement is tevens een handreiking aan ú om de doelstellingen op het gebied van kunst en cultuur van het Regeerakkoord 'Samen Werken, Samen Leven' te helpen realiseren.

Belangrijk onderdeel is een door ons op te richten Cultuurfonds voor Oost-Nederland. Dit nieuwe fonds voor cultuur (in brede zin) zal kunnen worden gevoed door de convenantpartners van Landsdeel-Oost, de rijksoverheid, private fondsen, bedrijfsleven en particulieren. Wij nodigen u uit dit idee gezamenlijk met ons uit te werken.

Wij willen over dit manifest op korte termijn het gesprek met u aangaan.

Met vriendelijke groet,

Convenantpartners Oost-Nederland:
de gemeenten Apeldoorn, Arnhem, Enschede, Hengelo, Nijmegen, Zwolle
en de provincies Gelderland en Overijssel.

1

Culturele basisinfrastructuur Oost-Nederland: een nieuw arrangement voor cultuur

Het cultuurbudget van Oost-Nederland voor 2007 bedraagt in totaal ruim 282 miljoen euro. Bovendien investeert ons landsdeel de komende jaren 358 miljoen euro extra in cultuur. Dat is onze gezamenlijke inzet, gebaseerd op de volgende ambities:

- wij willen een upgrading van de culturele infrastructuur met een nationaal-internationaal ambitieniveau voor 3 miljoen inwoners en voor bezoekers uit binnen- en buitenland
- wij willen verdere krachtige culturele profilering van de zes grote steden
- wij willen versterking van het culturele middensegment ten behoeve van doorstroming van de basis naar de top
- wij willen samenwerking met betrekking tot festivals van nationale en internationale signatuur en realisering van één festivalstructuur
- wij willen een heldere taakverdeling als vertrekpunt voor verdere bestuurlijke samenwerking
- wij willen werken aan de vorming van een nieuw Cultuurfonds voor Oost-Nederland.

2

Culturele basisinfrastructuur Oost-Nederland: een heldere taakverdeling als vertrekpunt

Oost-Nederland vindt de huidige taakverdeling voor verbetering vatbaar. Dit geldt vooral voor de podiumkunsten, maar ook voor de cultuurhistorie. Landsdeel-Oost is grootaandeelhouder van de culturele voorzieningen binnen haar grenzen. Zowel wat betreft jaarlijkse cultuurbudgetten, als wat betreft investeringen.

Wij willen dat het rijk het cultureel belang van het Landsdeel-Oost erkent en dat het rijksbeleid aansluit op de culturele infrastructuur in onze provincies en gemeenten.

Wat ons betreft zou deze er als volgt uit moeten gaan zien:

- **Landelijke instellingen**
Alle instellingen in het Landsdeel-Oost met een schragende betekenis voor de nationale culturele infrastructuur en internationale uitstraling welke opgenomen zijn in het overzicht.

Overzicht landelijke instellingen

Discipline	Functie	Instelling	Vestiging	Provincie	
Theater	1 groot repertoire-gezelschap	Toneelgroep Oostpool	Arnhem	Gelderland	
	3 jeugd-theater-gezelschappen	1. Sonnevanck 2. Kwatta 3. Gnaffel	Enschede Nijmegen Zwolle	Overijssel Gelderland Gelderland	
	1 productiehuis-werkplaats	Generale Oost	Arnhem	Gelderland	
Muziek	2 symfonieorkesten	1. HGO 2. Orkest van het Oosten	Arnhem Enschede	Gelderland Overijssel	
	1 ensemble	De Ereprijs	Apeldoorn	Gelderland	
	ontwikkelingsfunctie	Nationaal Jeugdorkest	Apeldoorn	Gelderland	
	1 operagezelschap	Reisopera	Enschede	Overijssel	
	1 productiehuis popmuziek	Productiehuis Oost-Nederland	Deventer	Overijssel	
	Dans	1 groot dansgezelschap	Introdans	Arnhem	Gelderland
		1 jeugddansgezelschap	Introdans	Arnhem	Gelderland
Musea	8 rijksge subsidieerde musea	1. Paleis Het Loo	Apeldoorn	Gelderland	
		2. Nederlands Openluchtmuseum	Arnhem	Gelderland	
		3. Kröller-Müller Museum	Ede	Gelderland	
		4. Jachtslot St. Hubertus	Ede	Gelderland	
		5. Rijksmuseum Twente	Enschede	Overijssel	
		6. Afrikamuseum	Groesbeek	Gelderland	
		7. Oriëntalis	Groesbeek	Gelderland	
		8. Slot Loevestein	Poederoyen	Gelderland	
Film	documentatie/educatie	Europese Stichting Joris Ivens	Nijmegen	Gelderland	
Intercultureel	ontwikkelingsfunctie	Interart	Arnhem	Gelderland	
Festivals	beeldende kunst	Sonsbeek	Arnhem	Gelderland	
	muziek en (muziek) theater	Enschede Muziekfestival	Enschede	Overijssel	
	mode	Modebiënnale	Arnhem	Gelderland	
	tuin- en landschapsarchitectuur	Triënnale	Apeldoorn	Gelderland	
	wereldmuziek	Music Meeting	Nijmegen	Gelderland	

Literatuur | Wintertuin | Nijmegen | Gelderland

De functies van de landelijke instellingen dienen niet periodiek ter discussie te staan. Deze moeten in principe voor 100% worden gefinancierd door het rijk op basis van een meerjarig subsidieperspectief. Wel moet eens per vier jaar toetsing plaatsvinden op de regionale inbedding van deze instellingen. De accommodaties, met uitzondering van de rijksmusea, worden voor 100% gefinancierd door gemeenten en provincies¹.

• **Alle overige instellingen en functies**

Alle overige instellingen en functies die deel uitmaken van de culturele basisinfrastructuur worden gefinancierd door een nieuw op te richten Cultuurfonds Oost-Nederland. Dit fonds wordt gevoed door bijdragen van de convenantpartners Landsdeel-Oost, het rijk, bedrijfsleven en particulieren (zie punt 7).

Via het fonds te financieren bestaande en nieuwe functies zijn bijvoorbeeld:

- kleinere theaterinitiatieven, -gezelschappen en muziekensembles (o.a. Keesen & Co)

- presentatieplekken voor beeldende kunst of andere kunstdisciplines (o.a. Kunstvereniging Diepenheim)
- werkplaatsen en productiehuizen (o.a. De Wintertuin)
- festivals en manifestaties (o.a. Kameroperafestival)
- programmeurs en samenwerkende podia (o.a. Stichting Kasteelconcerten)
- bijzondere programma's en projecten (cultuurhistorie, erfgoed, cultuur-educatie en amateurkunst).

We merken op dat de onder de landelijke instellingen genoemde productie- en werkplaatsorganisaties in de basisinfrastructuur (nog) niet alle culturele disciplines bevatten die wat ons betreft wenselijk zijn in Landsdeel-Oost. We doelen dan in elk geval op de productie- en werkplaatsmogelijkheden voor ondermeer woord-, debat- en beeldcultuur, muziektheater, jazz-, improvisatie- en wereldmuziek. We verwachten dat er vanuit het rijksbeleid voldoende (financiële) ruimte wordt geboden om toekomstige initiatieven in deze sectoren structureel mede financieel te ondersteunen.

¹ Provincies financieren vaak mee in stichtingskosten.

- **Gelijke functies, gelijke budgetten**
Uit het recente IPO-onderzoek is opnieuw gebleken dat er sprake is van een aanzienlijke onevenwichtigheid in de subsidiestromen tussen het oosten en het westen van het land. Wij willen dat er normen worden ontwikkeld voor subsidiëring van de functies die tot de culturele basisinfrastructuur behoren. Bij gelijke functies passen gelijke budgetten. Subsidieverschillen tussen randstadgezelschappen en regio-gezelschappen moeten worden geëlimineerd. Op basis van onderzoek doen wij binnenkort concrete voorstellen.
- **Decentralisatie programmabudgetten**
Rijksmiddelen voor de programma's cultuurbereik, beeldende kunst en bibliotheekvernieuwing kunnen het beste op decentraal niveau worden ingezet. Wanneer handhaving van de status quo van deze regelingen niet mogelijk is, pleiten wij voor decentralisatie van de geldstroom beeldende kunst naar steden

en provincies. De actieplangelden kunnen vanwege bewezen succes blijvend decentraal programmatisch worden besteed door middel van het matching-principe. In de toekomst kan het fonds ook gelden voor overige programmabudgetten van het rijk, die effectiever op regionaal niveau kunnen worden ingezet (bijvoorbeeld cultuur en ruimte, cultuur en school, cultuur en economie).

- **Herziening van de taakverdeling inzake cultuurhistorisch beleid noodzakelijk**
Wij willen een herziening van de taakverdeling ten aanzien van het cultuurhistorisch beleid, in het verlengde van de lijn die door de provincies in het kader van Belvédère is ingezet. Het middenbestuur is door haar bevoegdheden op het gebied van de ruimtelijke ordening bij uitstek in staat een sterkere rol te pakken op het snijvlak van ruimtelijke kwaliteit, culturele planologie en cultuurhistorie.

3

De grote steden: krachtcentrales en culturele brandpunten in het Oosten

In Oost-Nederland wonen ruim 3 miljoen mensen. Dat is 19% van de totale Nederlandse bevolking. Er wordt een actief cultuurbeleid gevoerd dat is gericht op productie en presentatie, maar vooral op participatie; cultureel burgerschap dus.

- De grote steden Apeldoorn, Arnhem, Enschede, Hengelo, Nijmegen en Zwolle fungeren als krachtcentrales voor cultuur in het Landsdeel-Oost. Zij hebben van oudsher een fijnmazige culturele infrastructuur opgebouwd. Deze voorziet in een breed aanbod voor de inwoners van hun verzorgingsgebied, maar ook voor veel publiek van buiten. Arnhem, Nijmegen, Enschede en Hengelo liggen direct aan de poort van Europa en opereren in een Euregionale en internationale context.
 - ArtEZ hogeschool voor de kunsten is met 3.000 studenten en meer dan 20 opleidingen de grootste en meest veelzijdige kunsthogeschool van Nederland.
- De vestigingen in Arnhem, Enschede en Zwolle zorgen voor een voortdurende aanwas van makers en zijn een grote bron voor de creatieve industrie in het Oosten en ver daar buiten. Door de combinatie van dit potentieel en de aanwezigheid van grote gezelschappen en topinstituten in Arnhem en Enschede, presenteren deze steden zich als de culturele brandpunten van het oosten met nationale en internationale uitstraling.
- De zes steden onderscheiden zich op deelgebieden. Apeldoorn focust op tuin- en landschapsarchitectuur en jong (muzikaal) talent; Arnhem op beeldende kunst, vormgeving en theater; Enschede op muziek(theater) en beeldende kunst en multimedia; Hengelo op amateurkunst, kunsteducatie, beeldende kunst en theater; Nijmegen op beeld- en woordcultuur en cultuurhistorie; Zwolle op talentontwikkeling in relatie tot (kunst)onderwijs en kleinschalige kunstproductie².

² Voor een overzicht van de cultuurprofielen zie bijlage 1.

Apeldoorn

Eva Villanueva in Lines & Dogs, project orkest De Erepijs 2004 in ACEC Apeldoorn, foto Deen van Meer

Slagwerkers van het Nationaal Jeugd Orkest, Summer Academy, 2006, Apeldoorn, foto Nic Limper

Arnhem

Artist impression van het Cultuur- en Kenniscluster aan de nieuwe haven (Rijnboogproject)

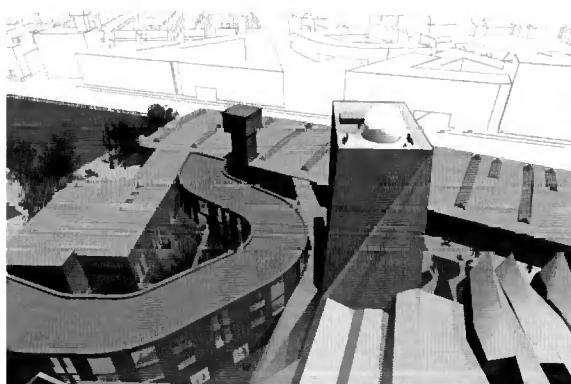

Introdans, Hartstocht, foto Erwin Olaf

Enschede

Artist impression Muziekkwartier Enschede

Artist impression van Cultuurcluster Het Rozendaal in Enschede, bron: gemeente Enschede en SeARCH, 2006

Hengelo

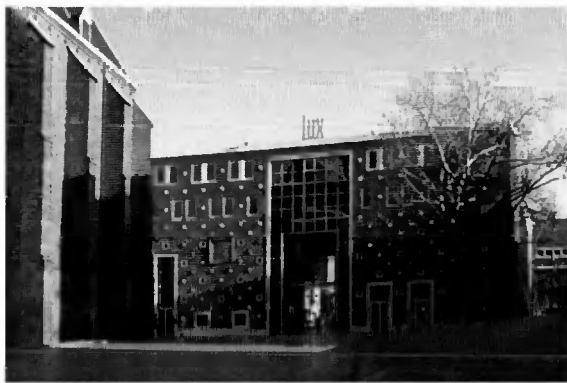

*Artist impression, poppodium Metropool,
Ontwerp Benthem Crouwel*

Interieur bibliotheek Hengelo, 2007, foto Henk Kuipers

Nijmegen

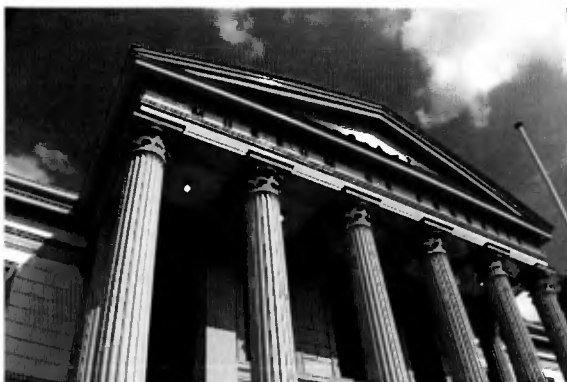

Lux, 2004, foto Pierno Smaniotta

Museum Het Valkhof, 2001, foto Pierno Smaniotta

Zwolle

Museum de Fundatie

Theater De Spiegel

4

Provincies Gelderland en Overijssel: partners, facilitators en coördinatoren in cultuur

- Gelderland en Overijssel zijn partners in cultuur en ondersteunen de culturele ambities van de grote steden. De provincies faciliteren daarnaast een actief cultuurbeleid van de kleine steden en gemeenten in het landelijk gebied.
- Gelderland en Overijssel investeren zowel in de fysieke culturele infrastructuur, het productieklimaat op het gebied van de kunsten als in de festivals. Via een brede ondersteuningsstructuur en subsidies faciliteren beide provincies vele organisaties in het culturele veld. Cultuurparticipatie, cultuureducatie, erfgoed en cultuurhistorie zijn daarin belangrijke speerpunten.
- Als middenbestuur richten beide provincies zich steeds meer op een integraal beleid binnen hun grenzen met programma's (bijvoorbeeld cultuur en ruimte, cultuurbereik, cultuur en economie). Zij zijn door hun verantwoordelijkheden op het gebied van ruimtelijke ordening en de inrichting van het landelijk gebied in staat een effectief en efficiënt integraal beleid te voeren. Bijvoorbeeld ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit, culturele planologie en cultuurtoerisme.

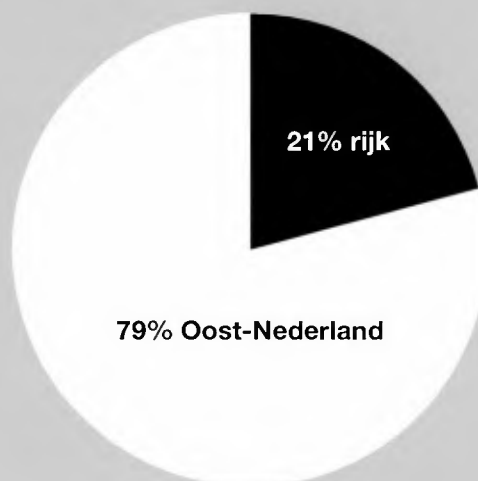
5

Cultuurbudget Oost-Nederland 2007

- Voor de cultuur zet Oost-Nederland jaarlijks ruim 282,5 miljoen euro in. Dat is 94 euro per inwoner.
- Het cultuurbudget 2007 van de 6 steden en 2 provincies is 170,8 miljoen euro. De kleinere gemeenten steken gezamenlijk nog eens 111,7 miljoen euro per jaar in cultuur³.
- De totale rijksstroom voor cultuur naar Oost-Nederland is 74,7 miljoen euro per jaar ofwel 25 euro per inwoner⁴.

Cultuurbudgetten Oost-Nederland 2007

Partners	Cultuurbudgetten (x 1 miljoen euro)
Apeldoorn	15,3
Arnhem	21,5
Enschede	17,2
Gelderland	49,9
Hengelo	8,7
Nijmegen	19,6
Overijssel	21,4
Zwolle	17,2
Overige gemeenten	111,7
Totaal Oost-Nederland	282,5

³ Cijfers 2004 op basis Culturele atlas Gelderland en Overijssel.

⁴ Waarvan 50,9 miljoen euro via cultuurnota, 3,7 miljoen euro via fondsen en 20,1 miljoen euro via regelingen (IPO rapport 2007).

6

Culturele investeringen Oost-Nederland tot 2012 totaal: 358 miljoen euro

Oost-Nederland investeert voortdurend in de vernieuwing en verbetering van zijn culturele voorzieningen. In de periode van 2005 tot 2012 zal er sprake zijn van extra investeringen van totaal 358 miljoen euro.

- Apeldoorn, Hengelo en Nijmegen deden al vóór 2005 aanzienlijke culturele investeringen. Apeldoorn stak circa 77 miljoen euro in zijn culturele accommodaties (onder andere schouwburg-muziekcentrum Orpheus en CODA, museum, bibliotheek en archief). Hengelo investeerde 14 miljoen euro in zijn schouwburg en Nijmegen realiseerde diverse nieuwbouwprojecten zoals Museum Het Valkhof, Filmtheater Lux en de bibliotheek (investering 20 miljoen euro).
- In de lopende periode (2005-2008) wordt ruim 175 miljoen euro geïnvesteerd in de versterking van de culturele infrastructuur. Belangrijke projecten zijn onder andere de nieuwe schouwburg in Zwolle (gerealiseerd), een nieuw Muziekkwartier en een nieuw Kunstencluster (Het Rozendaal) in Enschede (beiden in uitvoering) en nieuwe poppodia in Hengelo (Metropool) en Arnhem (Luxor).⁵
- Ook voor de jaren na 2008 heeft Oost-Nederland hoge ambities met een fors investeringsprogramma. Convenantpartijen willen samen in de periode 2009-2012 183 miljoen euro investeren in de culturele infrastructuur.⁶

⁵ Zie totaaloverzicht bijlage 2

⁶ Zie totaaloverzicht bijlage 3

- **Belangrijke speerpunten**

De bouw van een nieuw Kunstencluster (podia, museum en filmhuis) en een Kenniscluster (bibliotheek, archief en historisch museum) in Sleutelproject Rijnboog in Arnhem. Zwolle en Nijmegen bouwen nieuwe poppodia, Hedon en Doornroosje. Hengelo zet in op de realisatie van een Centrum voor Beeldende Kunst, ateliers en broedplaatsen binnen het concept van de Creatieve Fabriek op voormalig industrieterrein van Holec-Hazemeyer. Daarnaast op de ontwikkeling van een nieuw centrum voor kunst-educatie in het Hart van Zuid. Verder heeft Enschede inmiddels een budget vrijgemaakt voor de gewenste uitbreiding van het Rijksmuseum Twente. Ook voor de herhuisvesting van zowel de Nationale Reisopera als de kunstacademie AKI ArtEZ zijn middelen beschikbaar gesteld. Tenslotte staan er forse investeringen in cultuurhistorie, erfgoed en festivals op de rol.

- **Hergebruik industrieel erfgoed**

Oost-Nederland steekt veel energie in functievernieuwing en vitaal (cultureel) hergebruik van monumentaal industrieel erfgoed. Voorbeelden zijn onder andere Enka in Ede, ACEC in Apeldoorn, Hart van Zuid en Holec-Hazemeyer in Hengelo en de DRU-fabrieken in Uift. Een bijzondere opgave wordt het complex Radio Kootwijk, een uniek monument op de Veluwe. In het kader van de herbestemming van dit complex is restauratie van het monumentale gebouw noodzakelijk. De restauratiekosten zijn door de Rijksgebouwendienst geraamd op circa 35 miljoen euro.

- **Nationaal Historisch Museum in Arnhem**

De convenantpartners in Oost-Nederland steunen het plan voor vestiging van het nieuwe Nationaal Historisch Museum bij het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem⁷. Dit streven past geheel bij onze ambities de culturele infrastructuur in het oosten te versterken. Arnhem en Gelderland hebben de intentie uitgesproken bereid te zijn tot extra financiële inspanningen.

⁷ Nijmegen steunt de kandidatuur van Arnhem wanneer geen sprake is van een open competitie en het rijk vasthoudt aan een keuze uit de drie steden Amsterdam, Arnhem en Den Haag.

Stockholm

Kopenhagen

Zwolle

New York

Londen

Apeldoorn

Hengelo

Enschede

Berlijn

Arnhem

Nijmegen

Keulen

Brussel

Parijs

Barcelona

7

Een Cultuurfonds voor Oost-Nederland: een alternatief model

Als alternatief voor landelijke fondsen die op te grote afstand staan van de culturele praktijk, willen wij een gebiedsgerichte decentrale aanpak met inzet van rijksmiddelen en regionaal geld in één Cultuurfonds Oost-Nederland. Alle convenantpartijen kunnen via het zogenaamde 'matching-principe' in dit fonds participeren. Op basis van hun financiële inbreng hebben participanten zeggenschap inzake het beleid van het fonds en de benoeming van fondsbestuurders, commissies of intendanten.

- **Doelen van dit fonds**

- stimuleren van excellente initiatieven op het brede cultuurterrein
- ondersteunen van de profielgerelateerde (nieuwe) culturele initiatieven
- versterking van het middensegment (talentontwikkeling, doorstroming, productie en afname)
- gezamenlijke branding, marketing en promotie van festivals, manifestaties van nationale en internationale signatuur (festivalstructuur)
- stimuleren van (inter)nationale programma's en projecten (onder andere cultuur en ruimte en cultuurhistorie)
- bevorderen van onderzoek en experiment (innovatieprojecten).

- **Een publiek-privaat fonds**

Het fonds zou bij voorkeur een publiek-privaat karakter moeten gaan dragen. De overheid moet als aanjager fungeren. Maar het fonds biedt ook mogelijkheden om partnerships aan te gaan met bedrijven of private Cultuurfondsen (bijvoorbeeld VSBfondsen, Triodos Cultuurfonds, etc.). Tevens kan het zich richten op het particuliere mecenaat (fondsen op naam).

- **Nadere uitwerking nodig**

Uiteraard is nadere uitwerking nodig met betrekking tot bestuursvorm, organisatie en financiën. Van groot belang is de ontwikkeling van heldere kwaliteitscriteria en een adequate kwaliteitsbeoordeling. De provincies zullen gezamenlijk het initiatief nemen tot nadere uitwerking.

8

Voordelen van een Cultuurfonds Oost-Nederland op een rij

- samenhangende regie voor duurzame en krachtige culturele infrastructuur in Oost-Nederland met nationale en internationale uitstraling
- bundeling van artistieke en inhoudelijke beoordeling op één niveau dicht bij de cultuurpraktijk
- dichten van de kloof tussen vraag naar en aanbod van kunstproducties
- matching-principe: rijksgeld wordt vermeerderd met regionaal geld (en omgekeerd)
- mogelijke cofinanciering ten behoeve van inzet Europese fondsen
- verbreden draagvlak door private partijen ten behoeve van specifieke programma's of projecten
- uitbreidingsmogelijkheden naar particulier mecenaat: fondsen op naam
- minder bestuurlijke drukte; decentraal doen wat decentraal kan.

9

Oost-Nederland, een landelijke proeftuin voor een nieuw cultuurarrangement?

- Oost-Nederland is bereid om het initiatief te nemen tot de oprichting van het Cultuurfonds Oost-Nederland
- Oost-Nederland wil door middel van dit fonds verder samenwerken aan een krachtige culturele infrastructuur, te beginnen bij de podiumkunsten. Uitbreiding naar het brede cultuurterrein behoort tot de mogelijkheden
- Oost-Nederland is bereid om in samenwerking met het rijk, een landelijke proeftuin te zijn voor een nieuw cultuurarrangement voor 2009-2012
- Oost-Nederland kan hiermee een landelijke voorbeeldfunctie gaan vervullen voor een vernieuwend innoverend cultuurbeleid in Nederland.

10

Dus

- Oost-Nederland wil met dit Cultuurmanifest duidelijk maken welke ambities er leven voor de periode tot 2009-2012
- Oost-Nederland investeert de komende jaren 358 miljoen euro in de culturele infrastructuur
- Oost-Nederland wil dat het rijksbeleid aansluit op de culturele infrastructuur in onze provincies en gemeenten
- Oost-Nederland pleit voor een heldere taakverdeling, met name ten aanzien van de podiumkunsten en de cultuurhistorie
- Oost-Nederland wil een nieuw publiek-privaat Cultuurfonds in het leven roepen in samenwerking met alle betrokken partners
- Oost-Nederland wil een landelijke proeftuin worden voor een innoverend cultuurbeleid in de periode 2009-2012
- Oost-Nederland nodigt de Minister van O.C.W. uit om dit totale idee gezamenlijk vorm te geven en uit te werken.

Bijlage 1

De Cultuurprofielen van de steden en provincies 2009-2012, een overzicht.

Apeldoorn

a. cultuurprofiel
speerpunten zijn de thema's ruimte en cultuur (ongekende schoonheid) en jong muzikaal talent.

b. prioriteiten
de Triënnale voor tuin- en landschaps-architectuur (2008), de ontwikkeling van ACE (Apeldoorn Centre of Excellence jong muziektalent 2008) en vernieuwing van de CBK-formule tot een ontmoetingsplek voor hedendaagse kunst in de stad (2008).

c. eigen inzet
Triënnale 1,5 miljoen euro;
Ontwikkelingsbudget 100.000 euro

d. inzet derden
Triënnale: bijdragen van rijk en provincie ten behoeve van de 2e editie in 2011 ACE: bijdragen rijk en provincie ten behoeve van exploitatiekosten 2009-2012 nieuwe formule
CBK: bijdragen van Rijk en provincie in vernieuwingspilot 2009-2012

Arnhem

a. cultuurprofiel
stad met historisch gegroeide fijnmazige culturele infrastructuur met als accenten, beeldende kunst en vormgeving (één van de 14 magneetsteden van het Rijk) en podiumkunsten (één van de 8 brandhaarden Raad voor Cultuur). De keten van opleidingen (ArtEZ), cultuurproductie (Atlas Nederlandse Gemeenten: 2e stad na Amsterdam met de meeste creatieven) en cultuurdeelname (gemeentelijke podia en huistheaters van verschillende gezelschappen) is sterk ontwikkeld.

b. prioriteiten
Arnhem zet de komende jaren in op verdere ontwikkeling van de vakfestivals Arnhem Modebiënnale en Sonsbeek internationale beeldtentoonstelling, de bouw van een nieuw kunstcluster (museum, schouwburg, filmtheater) en een kenniscluster (bibliotheek, archief, historisch museum, kunsteducatie) volgens nieuwe inhoudelijke concepten. Arnhem wil gezamenlijk met het Nederlands Openluchtmuseum de plek bieden voor het nieuwe Nationaal Historisch Museum.

c. eigen inzet
Arnhem zet 3,5 miljoen euro in voor vakfestivals, 0,5 miljoen euro extra voor podiumkunsten. Daarnaast wordt 119 miljoen euro geïnvesteerd in nieuwbouw culturele accommodaties (waarvan 96 miljoen euro door Arnhem).

d. inzet derden
Arnhem verwacht dat provincie en rijk mede investeren in de vernieuwing van de stedelijke infrastructuur.

Enschede

a. cultuurprofiel
cultureel brandpunt van Oost-Nederland met als speerpunten muziek, muziektheater en beeldende kunst (onder andere media-kunst).

b. prioriteiten
realisatie van het Muziekkwartier (in uitvoering) met een nieuw muziektheater, poppodium en muziekschool (huisvesting 6 muziekinstellingen), uitbreiding festivals en herhuisvesting van de NRO. Voor wat betreft het speerpunt muziek is als afronding van de investeringen in Enschede Muziekstad een plan ontwikkeld voor de realisatie van een muziektheaterwerkplaats, waarbij nauw samengewerkt wordt met jeugdtheater Sonnevand. Hiervoor wordt

Bijlage 1

steun gevraagd van andere overheden. Voorts wordt een nieuw Kunstencluster, het Rozendaal, gerealiseerd in Roombeek (museum TwentseWelle, Centrum Beeldende Kunst en ateliers; in uitvoering). Het speerpunt beeldende kunst krijgt verder vorm in de uitvoering van het programma Kunstkwartier, waarin voorzien wordt in extra expositieruimten, het Cremer, beeldende kunstfestivals, ateliers en de aanleg van een cultuurlint van Roombeek naar de Binnenstad. Hoge prioriteit hebben voor wat betreft het speerpunt beeldende kunst de uitbreiding van het Rijksmuseum Twenthe om de collectie moderne kunst beter zichtbaar te maken (2 miljoen euro gemeentelijke middelen gereserveerd) en de herhuisvesting van de AKI ArtEZ in Roombeek.

c. eigen inzet
muziekkwartier 55 miljoen euro, waarvan 39 miljoen euro gemeente; herhuisvesting Nationale Reis Opera 1 miljoen euro; festivals 1 miljoen euro; Kunstencluster 25 miljoen euro, waarvan 3 miljoen euro gemeente; programma kunstkwartier 1 miljoen euro gemeente (met aanvulling uit diverse budgetten onder andere inrichting openbare ruimte, communicatie); ateliers 1 miljoen euro; huisvesting het Cremer 0,5 miljoen euro; uitbreiding rijksmuseum 2 miljoen euro.

d. inzet derden
rijk (onder andere bijdragen wederopbouw vuurwerkramp, BIRK), provincie Overijssel, Europese middelen, sponsors.

Gelderland

a. cultuurprofiel
Gelderland wil de culturele infrastructuur naar een hoger niveau tillen en een hogere participatiegraad realiseren.

b. prioriteiten
alle kleinere gemeenten worden aangezet tot een actief cultuurbeleid en alle Gelderse scholen moeten kunnen meedoen aan cultuureducatie; hoogwaardig productieklimaat.

c. eigen inzet
9 miljoen euro extra voor culturele infrastructuur; 6 miljoen euro extra voor cultuurbereik en beeldende kunst; 1 miljoen euro extra voor festivals.

d. inzet derden
kleine gemeente ten behoeve van actief cultuurbeleid; scholen ten behoeve van cultuureducatie; rijk: afstemming landelijke ondersteuningsstructuur op provinciale ondersteuning; rijk: gelijke subsidiebudgetten voor gelijke functies (podiumkunstgezelschappen).

Hengelo

a. cultuurprofiel
speerpunten zijn amateurkunst en cultuureducatie (binnen- en buitenschools), theater en beeldende kunst.

b. prioriteiten
realisatie van een Centrum van Beeldende Kunst, ontwikkeling van een nieuw Centrum voor Kunsteducatie, investeren in de productie en presentatie van kunst (amateurs en professionals).

c. eigen inzet
ontwikkeling beeldende kunstklimaat (verhoging 270.000 euro structureel), extra budget kunstaankopen 30.000 euro.

d. inzet derden
rijk (ISV), provincie Overijssel, Driehoek CV (De Creatieve Fabriek) Van Wijnen (Hart van Zuid)

Bijlage 1

Nijmegen

a. cultuurprofiel

Nijmegen profileert zich als muziekstad, film- en debatstad en stad met een rijk verleden (Oudste stad van Nederland).

b. prioriteiten

Versterking van een brede culturele infrastructuur, Versterking cultuurparticipatie en cultuureducatie in buurten; versterking eigenzinnige kleinschalige productie, met name op gebied van beeldcultuur, woordcultuur en debat en jazz- en geïmproviseerde muziek; nieuwbouw poppodium Doornroosje.

c. eigen inzet

9 miljoen euro voor poppodium Doornroosje en 0,7 miljoen euro voor Museum Het Valkhof en archeologie.

d. inzet derden

Nijmegen zet in op steun van provincie, rijk en de Europese Unie (Efro) voor nieuwbouw poppodium Doornroosje.

Overijssel

a. cultuurprofiel

Overijssel heeft de ambitie om de culturele infrastructuur naar een dusdanig kwaliteitsniveau te brengen, dat anderen daarin graag willen participeren; Overijssel onderscheidt zich door een intensieve programmatische aanpak van 'cultuur en economie' en 'cultuur en ruimte'.

b. prioriteiten

Gestreefd wordt naar een hogere kwaliteit, een scherpere profilering buiten Overijssel en een grotere dynamiek binnen het culturele veld.

c. eigen inzet

infrastructuur 5 miljoen euro; profilering 4,5 miljoen euro. 5 miljoen euro voor monumenten en erfgoed; 1,25 miljoen euro voor streekcultuur (alles extra).

d. inzet derden

medefinanciering uit rijksoverheid, landelijke fondsen, en Europees geld (Efro).

Zwolle

a. cultuurprofiel

investeren in jonge makers, jong publiek en het scheppen van aantrekkelijk vestigingsklimaat voor kunstenaars en kleine gezelschappen.

b. prioriteiten

bouw van een grote zaal (1.000 plaatsen) voor poppodium Hedon, Zwolle wil de amateurkunst versterken (onderzoek) en werken aan ontwikkeling van werkplaats-functie Theatergroep Gnaffel en productiehuis Kameroperafestival. Vestiging van een klein muziekensemble is in voorbereiding.

c. eigen inzet

investering in poppodium Hedon (7 miljoen euro), fonds podiumproducties 1 miljoen euro voor de komende vier jaar.

d. inzet derden

bijdragen provincie en rijk in versterking middensegment en poppodium.

Bijlage 2

Culturele investeringen 2005-2008 in miljoen euro's

Partner	Infra-structuur	programma-budget	festivals	totaal	toelichting
Apeldoorn	5,7	0,2	1,5	7,4	ACEC, Huis voor Schone Kunsten, Real-X 5,7 miljoen euro. Triënnale Tuin en Landschapsarchitectuur 2008 1,5 miljoen euro; Apeldoorn Centre of Excellence (ACE) en middensegment 0,2 miljoen euro
Arnhem	10	2	2,6	14,6	Luxor poppodium (in uitvoering) 10 miljoen euro; middensegment 2 miljoen euro. Sonsbeek Internationale Beeldtentoonstelling. Arnhem Modebiënnale
Enschede	81	4	1	86	Muziekkwartier 55 miljoen euro. Rozendaal 25 miljoen euro. (in uitvoering); herhuisvesting N.R.O 1 miljoen euro. ;extra programma-budget Kunstkwartier 1 miljoen euro. p.j.
Gelderland	14,2	2,2	2,4	18,8	totale extra cultuurinvestering inclusief erfgoed
Hengelo	11	1		12	Nieuwbouw poppodium Metropool 5,9 miljoen euro; Twents Techniek Museum 2,5 miljoen euro.; bibliotheek 2,6 miljoen euro; verhoging subsidies Rabotheater, Metropool, Twents techniekmuseum en het Kunstcentrum
Nijmegen	6,3	1,2		7,5	Keizer Karel Podia 2,9 miljoen euro.; 0,4 miljoen euro. bibliotheken; 1,2 miljoen euro. kunstopdrachten, middensegment, archeologie; monumenten 3 miljoen euro
Overijssel	1,5	0,9	0,4	2,8	Totale extra cultuurinvestering inclusief erfgoed
Zwolle	25	1		26	Spiegeltheater 25 miljoen euro; Podiumkunstproducties 1 miljoen euro voor 4 jaar
totaal	154,7	12,5	7,9	175,1	

Bijlage 3

Culturele Investerings 2009-2012 in miljoen euro's

Partner	Infra-structuur	programma-budget	festivals	totaal	toelichting
Apeldoorn		0,9	1	1,9	Triënnale Tuin en landschaps-architectuur (editie 2011) 1 miljoen euro.; ACE en CBK-ontwikkeling 0,9 miljoen euro
Arnhem	119,7		3,5	123,2	Nieuwbouw Kunstencluster en Kenniscluster (planningsfase) Sonsbeek Internationale Beeldtentoonstelling. Arnhem Modebiënnale
Enschede	3,5	1		4,5	Uitbreiding Rijksmuseum Twente 2 miljoen euro; ateliers 1 miljoen euro. Startsubsidie Cremermuseum 0,5 miljoen euro
Gelderland	9	6	1	16	exclusief 50 miljoen euro sleutelprojecten grote steden (w.o. cultuur)
Hengelo	pm			pm	Realisatie CBK binnen Creatieve Fabriek en ontwikkeling centrum voor Kunsteducatie
Nijmegen	13	0,7		13,7	Poppodium Doornroosje 9 miljoen euro; monumenten 4 miljoen euro. Museum Het Valkhof en archeologie 0,7 miljoen euro
Overijssel	12,2		4,5	16,7	12.2 miljoen euro. voor infrastructuur, (inclusief. monumenten); 4,5 miljoen euro. festivals (beiden voor 4 jaar)
Zwolle	7			7	Poppodium Hedon
totaal	164,4	8,6	10	183	

Geraadpleegde literatuur

- Advies Raad voor Cultuur, Innoveren, participeren!, maart 2007
- Ministerie van OC&W, Nota Verschil Maken: Herijking cultuurnotasystematiek, juni 2006
- Interprovinciaal Overleg, De provincies: kijk dat zit zo, maart 2007
- Mondriaan Stichting en andere, Second Opinion, 2007

Colofon

Uitgave juni 2007: Provincies Gelderland en Overijssel in samenwerking met de gemeenten Apeldoorn, Arnhem, Enschede, Hengelo, Nijmegen en Zwolle

Tekst: Peter Berns,
Berns MuseumManagement, Arnhem

Eindredactie: Peter Berns
en Vincent van de Kerk,
Berns MuseumManagement, Arnhem

Met dank aan: Piet van Wissen (gemeente Apeldoorn), Adriaan de Regt (gemeente Arnhem), Gerard Jutten (gemeente Enschede), Margreet Weide (gemeente Hengelo), Angela Koopman (gemeente Nijmegen), Barbara Borst-Bom (gemeente Zwolle), Alina Enting en Annelies van der Horst (provincie Overijssel), Jan van Maasakkers en Jan Kramer (provincie Gelderland)

Vormgeving: Atelier van GOG, Amsterdam

Drukwerk: Thieme, Apeldoorn